

On İkinci Lem'a'da, "Hem cin ve ifrit ve sair muhtelif zîşuur ve zîhayat mahlûkların âlemleri ve meskenleri olduğu, çok kesretli ehl-i keşif ve ashab-ı şuhudun şehadetiyle sabit yedi kat arzın âlemleri,.." deniyor. Açıklar mısınız?

"İkincisi: Küre-i arz her ne kadar semâvâta nisbeten çok küçüktür; fakat hadsiz masnuat-ı ilâhiyenin meşheri, mazharı, mahşeri, merkezi hükmünde olduğundan, kalb cesede mukabil geldiği gibi, küre-i arz dahi koca, hadsiz semâvâta karşı bir kalb ve mânevî bir merkez hükmünde olarak mukabil gelir. Onun için,..

"...hem cin ve ifrit ve sair muhtelif zîşuur ve zîhayat mahlûkların âlemleri ve meskenleri olduğu, çok kesretli ehl-i keşif ve ashab-ı şuhudun şehadetiyle sabit yedi kat arzın âlemleri,.."(1)

Dünyanın yedi katmanı vardır ki, bu katmanların kendine mahsus sekaneleri ve yaşayanları mevcuttur. Nasıl deniz içinde türlü türlü canlılar havasız ve karada yaşayanlara muhalif bir yaşam formu ile yaşıyorlar ise, dünyanın gerek semadaki tabakalarında, gerek zeminin altındaki tabakalarında cin ve ifrit gibi varlıkların yaşam formları vardır ve bulanabilir.

Hatta dünyadaki bu yedi tabakanın alem-i misalde tecellileri çok daha büyük ve geniş olmasını da hesaba katarak, bazı evliyalar cin ve ifritlerin mekanlarını binler sene genişliğinde tasvir etmişler.

Üstad Hazretleri bu hususu şu şekilde izah ediyor:

"İşte, küre-i arzın tabakat-ı seb'asına dair bazı ehl-i keşfin, Kitap ve Sünnetin mizanıyla tartmadan beyan ettiği tasvirat, yalnız coğrafya nokta-i nazarındaki maddî vaziyetten ibaret değildir. Meselâ, demişler: 'Bir tabaka-i arz, cin ve ifritlerindir. Binler sene genişliği var.' Halbuki, bir iki senede devredilen küremizde o acip tabakalar yerleşemez. Fakat âlem-i mânâ ve âlem-i misalde ve âlem-i berzah ve ervahta küremizi bir çamın çekirdeği hükmünde farz etsek, ondan temessül ve teşekkül eden misalî şeceresi, o çekirdeğe nispeten koca bir çam ağacı kadar olduğundan, bir kısım ehl-i şuhud, seyr-i ruhanîlerinde, arzın tabakalarından bazılarını âlem-i

---

misalde pek çok geniş görüyorlar, binler sene bir mesafe tuttuklarını görüyorlar. Gördükleri doğrudur. Fakat âlem-i misal sureten âlem-i maddîye benzediği için, iki âlemi memzuç görüyorlar, öyle tabir ediyorlar. Âlem-i sahve döndükleri vakit, mizansız olduğu için, meşhudatlarını aynen yazdıklarından, hilâf-ı hakikat telâkki ediliyor. Nasıl küçük bir aynada büyük bir saray ile büyük bir bahçenin vücud-u misalîyeleri onda yerleşir. Öyle de, âlem-i maddînin bir senelik mesafesinde, binler sene vüs'atinde vücud-u misalî ve hakaik-i mâneviye yerleşir."(2)

Farklı alemlerin bir form üzerinde sıkışması ve sığışması gayet makul ve gerçekçidir. Bu yüzden dünya formu üzerinde bizim hayat şeklimizden başka çok farklı hayat şekillerinin bulanması vaki ve muhtemeldir.

Dipnotlar:

(1) bk. [Lem'alar, On İkinci Lem'a.](#)

(2) bk. [Mektubat, On Sekizinci Mektup.](#)